

Літаратура і мастацтва

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СЯЮЗА ПІСЬМЕННІКАЎ БССР

№ 83 (1720) | Аўторак, 16 кастрычніка 1962 года | Цана 4 кап.

ЗАКЛІК ЦК КПС да 45-й гадавіны Вялікай Кастрычніцкай Сацыялістычнай рэвалюцыі

Слава Вялікаму Кастрычніку, які адкрыў новую эру ў гісторыі чалавецтва — эру крушэння капіталізму і ўсталявання камунізму!

1. Няхай жыве 45-я гадавіна Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі!
2. Слава Вялікаму Кастрычніку, які адкрыў новую эру ў гісторыі чалавецтва — эру крушэння капіталізму і ўсталявання камунізму!
3. Працоўныя Саветаў Саюза! Усе сілы на акупацыі гістарычных рэзінняў XXII з'езда КПСС, вялікай праграмы будаўніцтва камуністычнага грамадства!
4. Няхай жыве марксізм-ленінізм — перамаганосны сцяг Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі, магутная ідэя зброі працоўных усяго свету!
5. Пралетары ўсіх краін, яднайцеся!
6. Палыманае прывітанне камуністычным і рабочым партыям — баявому авангарду рабочага класа і ўсіх працоўных!
7. Няхай жыве непарушная марксіска-ленінскае адзінства і згуртаванасць вялікай арміі навульністаў усяго свету!
8. Вышэй сцяг пралетарскага інтэрнацыяналізму!
9. Няхай мацнее адзінства дзеянняў рабочага класа і працоўных усіх краін у барацьбе за мір, нацыянальную незалежнасць, дэмакратыю і сацыялізм!
10. Свабоду асваюм рэакцыі, вянзям капіталу!
11. Народы свету! Змагайцеся за поўную і канчатковую ліквідацыю ганебнай сістэмы каланіяльнага рабства!
12. Народы ўсіх краін! Будзьце плынным, вырываючы імперыялістычны падпальшчык войнішча бачны актывізм змагайцеся за забеспячэнне трывалася і непарушнасці міру!
13. Народы ўсіх краін! Рахуйце змагайцеся за ўсеагульнае і поўнае разбразжэнне!
14. Народы ўсіх краін! Пабудуйце заключэння германскага мірнага дагавору і ператварэння Заходняга Берліна ў вольны дэмілітарызаваны горад!
15. Няхай жыве сусветная сацыялістычная сістэма — дэмакратыя міжнароднага рабочага класа, магутная саадукасць свабодных, суверэнных народаў, якія ідуць па шляху сацыялізму і камунізму!
16. Брацкае прывітанне працоўным Кітайскай Народнай Рэспублікі, якія будуюць сацыялізм! Няхай жыве вечная, непарушная дружба і супрацоўніцтва паміж вялікімі народамі Саветаў Саюза і Кітаю!
17. Брацкае прывітанне працоўным Народнай Рэспублікі Албаніі, якія будуюць сацыялізм! Няхай жыве вечная, непарушная дружба і супрацоўніцтва паміж савецкім і албанскім народамі!
18. Брацкае прывітанне працоўным Народнай Рэспублікі Бангладэш, якія будуюць сацыялізм! Няхай жыве вечная, непарушная дружба і супрацоўніцтва паміж савецкім і бангладэшскім народамі!
19. Брацкае прывітанне працоўным Венгерскай Народнай Рэспублікі, якія будуюць сацыялізм! Няхай жыве вечная, непарушная дружба і супрацоўніцтва паміж савецкім і венгерскім народамі!
20. Брацкае прывітанне працоўным Дэмакратычнай Рэспублікі В'етнам, якія будуюць сацыялізм, змагаюцца за мірнае аб'яднанне сваёй краіны на дэмакратычных асновах! Няхай жыве вечная, непарушная дружба і супрацоўніцтва паміж савецкім і в'етнамскім народамі!
21. Брацкае прывітанне працоўным Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі, якія будуюць сацыялізм! Няхай жыве вечная, непарушная дружба і супрацоўніцтва паміж савецкім і германскім народамі!
22. Брацкае прывітанне працоўным Карэйскай Народнай Дэмакратычнай Рэспублікі, якія будуюць сацыялізм, змагаюцца за мірнае аб'яднанне сваёй краіны на дэмакратычных асновах! Няхай жыве вечная, непарушная дружба і супрацоўніцтва паміж савецкім і карэйскім народамі!

23. Брацкае прывітанне працоўным Мангольскай Народнай Рэспублікі, якія будуюць сацыялізм! Няхай жыве вечная, непарушная дружба і супрацоўніцтва паміж савецкім і мангольскім народамі!
24. Брацкае прывітанне працоўным Польскай Народнай Рэспублікі, якія будуюць сацыялізм! Няхай жыве вечная, непарушная дружба і супрацоўніцтва паміж савецкім і польскім народамі!
25. Брацкае прывітанне працоўным Румынскай Народнай Рэспублікі, якія будуюць сацыялізм! Няхай жыве вечная, непарушная дружба і супрацоўніцтва паміж савецкім і румынскім народамі!
26. Брацкае прывітанне працоўным Чэхаславацкай Сацыялістычнай Рэспублікі, якія будуюць сацыялізм! Няхай жыве вечная, непарушная дружба і супрацоўніцтва паміж савецкім і чэхаславацкімі народамі!
27. Брацкае прывітанне германскаму народу Кубы, які стаў на шлях будаўніцтва сацыялізму, самаададана адстаівае сабоду і незалежнасць сваёй радзімы ад агрэсіўных замахаў амерыканскіх імперыялістаў!
28. Няхай развіваецца і мацнее дружба і супрацоўніцтва паміж савецкім і кубінскім народамі!
29. Брацкае прывітанне працоўным Федэратыўнай Народнай Рэспублікі Югаславіі! Няхай развіваецца і мацнее дружба і супрацоўніцтва савецкага і югаслаўскага народаў у інтарэсах барацьбы за мір і сацыялізм!
30. Гарадае прывітанне вялікаму індыйскаму народу! Няхай развіваецца і мацнее дружба і супрацоўніцтва паміж народамі Саветаў Саюза і Індыі!
31. Гарадае прывітанне вялікаму інданезійскаму народу! Няхай развіваецца і мацнее дружба і супрацоўніцтва паміж народамі Саветаў Саюза і Інданезіі!
32. Гарадае прывітанне ласкаму народу, які стаў на шлях стварэння нейтральнага, незалежнага і дэмакратычнага Ласо!
33. Гарадае прывітанне народам Бірмы, Цэйлона, Камбодзі, якія змагаюцца за мір і ўмацаванне нацыянальнай незалежнасці сваёй краіны!
34. Гарадае прывітанне афганскаму народу! Няхай мацнее і развіваецца дружалюбнасць, добрасуседскія адносіны паміж савецкім Саюзам і Афганістанам!
35. Гарадае прывітанне народу Яменскай Арабскай Рэспублікі, які самаададана змагаецца за свабоду і незалежнасць сваёй радзімы!
36. Гарадае прывітанне народам арабскіх краін, якія змагаюцца за поўную ліквідацыю каланіялізму і ўмацаванне сваёй незалежнасці!
37. Гарадае прывітанне кужунаму народу Алжыра! Няхай развіваецца і мацнее дружба паміж народамі Саветаў Саюза і Народнай Дэмакратычнай Алжырскай Рэспублікі!
38. Гарадае прывітанне народам свабодных афрыканскіх дзяржаў, якія самаададана змагаюцца за ўмацаванне сваёй незалежнасці!
39. Гарадае прывітанне кангалескаму народу, які змагаецца за незалежнасць і адзінства кангалескай дзяржавы!
40. Гарадае прывітанне народам Лацінскай Амерыкі, якія змагаюцца супраць імперыялізму, за ўмацаванне незалежнасці сваёй краіны!
41. Гарадае прывітанне народам Англіі, Злучаных Штатаў Амерыкі, Францыі і Саветаў Саюза ў інтарэсах трывалася міру ва ўсім свеце!
42. Гарадае прывітанне працоўным і ўсім прагрэсіўным сілам Федэратыўнай Рэспублікі Германіі, якія змагаюцца супраць імперыялізму і адраджэння фашызму!
43. Няхай развіваецца і мацнее дружалюбнасць паміж савецкім і карэйскім народамі!

адносіны паміж народамі Саветаў Саюза і Італіі!

44. Няхай жыве дружба і супрацоўніцтва паміж народамі Саветаў Саюза і Фінляндскай Рэспублікі!
45. Няхай развіваецца і мацнее дружалюбнасць адносіны паміж савецкім і фінляндскім народамі! Няхай жыве вечная, непарушная дружба і супрацоўніцтва паміж савецкім і фінляндскім народамі!
46. Гарадае прывітанне японскаму народу, які змагаецца супраць амерыканскіх ваенных баз на сваёй тэрыторыі, за мір і дружба з суседнімі дзяржавамі!
47. Няхай жыве ланіскае міралюбівае знешняе палітыка Саветаў Саюза!
48. Няхай жывуць авенныя славы перамог дробныя Савецкага Саюза!
49. Савецкія воіны! Дабівайцеся новых перамог у баявой і палітычнай падрыхтоўцы, будзьце заўсёды гатовыя знішчыць любога агрэсара!
50. Няхай жыве непарушны саюз рабочага класа і калгаснага сялянства нашай краіны!
51. Няхай жыве і мацнее непарушнае адзінства і брацкая дружба народаў СССР!
52. Працоўныя Саветаў Саюза! Усе сілы на стварэнне матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізму!
53. Працоўныя Саветаў Саюза! Шырэй размах усенароднага сацыялістычнага спарбніцтва! Дзярмінова выкананне план чацвёртага года сямігодкі!
54. Слава калектывам і ўдзельнікам камуністычнай працы, перадавікам і наватарам вытворчасці!
55. Працоўныя Саветаў Саюза! Усямерна ўмацоўвайце сацыялістычную ўласнасць — аснову магутнасці нашай краіны і далейшага росту дабрабыту народа!
56. Працоўныя Саветаў Саюза! Змагайцеся за наўхільнае ажыццяўленне прынцыпу будаўніцкай камунізму: хто не працуе, той не есць!
57. Працоўныя Саветаў Саюза! Настойліва павышайце прадукцыйнасць працы! Змагайцеся за найбольшы прырост і павышэнне якасці прадукцыі пры найменшых затратах працы і матэрыяльных рэсурсаў!
58. Работнікі прамысловасці, будаўніцтва і транспарту! Ажыццяўляйце комплексную механізацыю і аўтаматызаваную, слякую ўмяняўняе ў вытворчасць дасягненні навуцы, тэхнікі і перадавы вопыту!
59. Працоўныя Саветаў Саюза! Дабівайцеся эканамічнае выдаткавання дзяржаўных сродкаў! Змагайцеся за безгаспадарчасцю, празмернасцямі і марштратам!
60. Работнікі прамысловасці, сельскай гаспадаркі, будаўніцтва і транспарту! Змагайцеся за найбольш разумеанне і эканамнае выкарыстанне капітальных укладанняў! Скантралювайце рэсурсы на важнейшыя пусквы будаўніцтва!
61. Савецкія металургі і гарнікі! Павялічвайце здабычу руды, вытворчасць чыгуны, сталі, пратку, труб, каларовых і рэзід металу!
62. Савецкія энергетыкі, будаўнікі і мантажнікі электрастанцый і электрасетей! Забеспячвайце аперадынальнае і высокае выкарыстанне электраэнергіі, зніжайце кошт будаўніцтва і эксплуатацыі энергасістэм!
63. Работнікі машынабудавання і прыборабудавання! Настойліва змагайцеся за тэхнічнае пера-

ўзбраенне народнай гаспадаркі! Хутчэй асвойвайце выпуск найноўшых машын і прыбораў!

64. Работнікі нафтавай і газавай прамысловасці! Дадзім краіне больш нафты і газу!
65. Савецкія геалогі! Хутчэй адкрывайце незлічоныя багаты нашай Радзімы!
66. Работнікі вугальнай прамысловасці! Змагайцеся за максімальнае выкарыстанне горнай тэхнікі! Зніжайце сабекошт і палепшайце якасць вугалю!
67. Работнікі хімічнай прамысловасці! Хутчэй увядзьце ў строй і асвойвайце новыя магутнасці! Павялічвайце выпуск дабротных тавараў, больш вырабляйце мінеральных угняенняў!
68. Савецкія будаўнікі! Вышэй тэмпы і якасць будаўніцтва работ! Будуйце дабротныя, прыгожыя і эканамічныя будыні і збудаванні!
69. Работнікі прамысловасці будаўнічых матэрыялаў! Развівайце будаўнічую індустрыю! Павялічвайце вырб цэменту, новых будаўнічых матэрыялаў і зборных канструкцый!
70. Работнікі лясной, дрэваапрацоўчай і паперовай прамысловасці! Дадзім краіне больш драўніны, мэблі, цапелозы і паперы высокай якасці!
71. Работнікі лёгкай і харчовай прамысловасці! Павялічвайце вытворчасць, расшырайце асартымент, палепшайце якасць тавараў і прадуктў харчавання!
72. Работнікі рыбнай прамысловасці! Павялічвайце ўлоў рыбы, палепшайце якасць і зніжайце сабекошт рыбных прадуктаў!
73. Работнікі савецкага транспарту! Удасканальвайце і аснажайце транспарт сучаснымі тэхнічнымі сродкамі! Скарачвайце тэрміны дастаўкі грузаў, лепш абслугоўвайце пасажыраў!
74. Работнікі сувязі! Развівайце і ўдасканальвайце сродкі сувязі! Павялічвайце абслугоўванне насельніцтва!
75. Калгаснікі і работнікі саўгасаў! Даражыце гонарам хлебараб! Сваёй самаададанай працай умацоўвайце грамадскую гаспадарку, павялічвайце вытворчасць сельскагаспадарчых прадуктаў!
76. Гонар і слава працоўнікам сельскай гаспадаркі, якія паспяхова выкалілі і перавыканалі планы продажу дзяржаве прадуктаў земляробства і жывёлагадоўлі!
77. Работнікі сельскай гаспадаркі! Поўнаасцю выкарыстоўвайце перавагі новай сістэмы кіравання! Настойліва змагайцеся за далейшы ўздым усіх галін сельскай гаспадаркі!
78. Калгаснікі і работнікі саўгасаў! Усямерна развівайце грамадскую жывёлагадоўлю! Павялічвайце вытворчасць мяса, малака, масла, яек і іншых прадуктаў!
79. Калгаснікі, работнікі саўгасаў, сельскія механізатары! Слякую ўмяняўняе механізацыю, дасягненні навуцы і перадавы вопыт! Настойліва вучыцеся кіраваць механізмамі, беражыце і добра выкарыстоўвайце тэхніку!
80. Калгаснікі і калгасніцы! Развівайце і аснажайце сельскагаспадарчую тэхніку!
81. Прадвэйнікі цалінных зямель! Змагайцеся за павышэнне культуры земляробства! Усямерна развівайце грамадскую жывёлагадоўлю!
82. Работнікі гандлю, грамадскага харчавання і камунальна-бытавой гаспадаркі! Змагайцеся за высокую культуру абслугоўвання насельніцтва!

83. Работнікі савецкіх устаноў! Узмацняйце арганізатарскую і выкаўваючую работу ў масах! Вынаражайце бюракратызм, чула адносіцца да пэтрэб і запатрабаванняў працоўных!

84. Работнікі навуцы і вышэйшых навуковых устаноў! Змагайцеся за далейшы росквіт навуцы, за тэхнічны прагрэс! Рыхтуйце спецыялістаў, вартых эпохі камунізму!
85. Слава перадавым савецкім навукам! Слава савецкім вучоным, канструктарам, інжынерам, тэхнікам і рабочым — стваральнікам выдатных касмічных караблёў!
86. Дзячы літаратуры і мастацтва! Змагайцеся за высокую ідэянасць твораў і мастацтва мастацтва, за цесную сувязь літаратуры і мастацтва з жыццём народа!
87. Работнікі друку, радыё і тэлебачання, выдвецтваў і культурна-асветных устаноў! Будзьце баявымі памочнікамі партыі ў яе барацьбе за перамогу камунізму!
88. Работнікі народнай асветы! Павышайце якасць навування дзяцей, выхоўвайце іх у духу працавітасці, калектывізму, адданасці справе камунізму!
89. Медыцынскія работнікі! Павышайце работу лячэбных і санітарных устаноў! Усканражайце ў практыку найноўшыя дасягненні медыцынскай навуцы!
90. Няхай жыве наша агульнанародная сацыялістычная дзяржава!
91. Няхай развіваецца і мацнее савецкая сацыялістычная дэмакратыя!
92. Савецкія прафсаюзы! Развівайце актывінасць рабочага класа і інтэлігенцыі ў барацьбе за павышэнне камунізму! Настоіна кляпачыцца аб павышэнні камуністычнай сядомасці, далейшым уздыме дабрабыту і культурнага ўзроўню працоўных!

ЦЭНТРАЛЬНЫ КАМІТЭТ КАМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ САВЕЦКАГА СЯЮЗА

НА СЦЭНЕ КРАМЛЁўСКАГА ТЭАТРА

Масквічы добра ведаюць Беларускі драматычны тэатр імя Якуба Коласа. Гэты творчы калектыв чатыры разы выступаў са сваімі справаздачамі перад гледачамі сталіцы. Некалькі дзён назад тэатр зноў выступіў у Маскве. У Крамлёўскім тэатры беларускія артысты паказалі драму П. Дзілава «Лявоніха», якая прысвечана далёкаму мінуламу беларускай вёскі.

Галоўныя ролі ў спектаклі выканалі артысты З. Кананелька, Г. Гарбук, Ф. Шмакаў, Л. Куцкіна, М. Звездачотаў і іншыя.

На спектаклі, які прайшоў з вялікім поспехам, прысутнічалі таварышы Л. І. Брэжнэў, Ф. Р. Казлоў, А. М. Касыгін, М. В. Падгорны, Д. С. Палайскі, М. А. Суслаў, М. С. Хрушчоў, Ш. Р. Рашыдаў, К. Т. Мазураў, В. П. Мжаванадзе, У. В. Шчарбіцкі, Л. Ф. Ільчоў, А. М. Шаленіа.

РАДАСНЫ РЫТМ

Рабочыя цеха афсетных машын Мінскага паліграфічнага камбіната ўключыліся ў перадавыя тэхнічныя спарбніцтва. Спраў у паліграфістаў шмат. Акрамя звычайнай кніжнай прадукцыі, трэба датармінаваць адзін у кнігадзяльня арганізацыі плакаты, юбілейныя шматліковыя паштоўкі, серыю фоталаптавак «Па цудоўных мясцінах Беларусі». Гэта работа патрабуе ўмення і вялікай дакладнасці выканання.

Менавіта гэты бок больш за ўсё хваляе калектыв цеха.

Як заўсёды, ўпердае слаборучныя ідэі брыгада камуніста Міхаіла Піскуна. Вось ён стаіць на мосціку машын, паднятых і сцягнутых. Брыгада занята выпускам перад святаўнай прадукцыі. За выдатны якасць усім членам уручаны пераходныя вышпелы.

На першы погляд здаецца, што работа для афсетнай машыны — пакуль самая дасканалая ў паліграфіі — не ўваляе нічога асаблівага, толькі на-

У ДУШЫ КОЖНАГА кінарэжысёра жыве цярпелівае пастаяннае хваляванне за лёс і шляхі развіцця савецкага кінематографічнага мастацтва. І гэты стане галоўнай тэмай вялікай творчай размовы на нашым рэспубліканскім, і тым больш, — на Усеаюнаым з'ездзе кінематографістаў.

У пастанове ЦК КПСС «Аб мерах па палепшэнню кіраўніцтва развіццём мастацкага кінематографічнага мастацтва» гаворыцца аб буйных недахопах у нашым кінематографічным мастацтве. Недахопы гэтыя, перш за ўсё, праяўляюцца ў якасці фільмаў. Натуралістычнае баксрылісцтва, ілюстрацыйнасць, убогасць рамастнасці і шаблоны — гэтыя паставы асуджаныя, якія мы яшчэ толькі аб'явілі ваіну. Тут трэба будзе вытрымаць цяжкія баі, зыход якіх будзе вырашаным мажыме не сёння і не заўтра. Вялікім глыбока захавае хваляванне калектываў і дэбадуюнасці, каб адным узмахам кірургічнага нажа можна было лёгка не аперывацца.

ЦЭНТРАЛЬНЫ Камітэт нашай партыі паставіў перад кінематографістамі задачу — рэзка павысіць ідэйна-мастацкую якасць фільмаў, карэжным чынам перабудоваўшы, у першую чаргу, аснову сцэнарнай справы. Імяна сцэнарыі вызначалі, вызначаюць і будучы вызначыць ідэйна-творчую якасць фільмаў. Але да сцэнарнай творчасці чамусьці менш за ўсё ставіліся сур'ёзна патрабаванні. Лічылася, што сцэнарый можна напісаць, а затым, калі ўжо гэта будзе паспрабавана, сілы ў гэтым нагульчанадасці жывы; што сцэнарый, маўляў, «дасяганае», «апрацоўваецца», «абкатваецца» ў час здымкі. А таму не лічылася за загана запустыць сцэнарыі ў вытворчасць неапрацаванымі.

Каштавала ўсё гэта вельмі дорага. Марна выдаткоўвалі грошы, растрачваліся час і сілы вялікіх пастанавачных калектываў, калі з-за дэрацыўкі сцэнарыя спынілася здымкі і аднавілі матэрыял перадымаўся па дэрацаванаму варыянту. Рэсультат — вытворчасць тэрміна, рэзубалі каштарысы, людзі трацілі ўпэўненасць у канчатковым выніку сваёй работы.

Самое ж галоўнае — у сцэнарнай творчасці насаджалася безадказнасць.

МАСТАЦТВО — МАЛАДОСЦЬ ДУШЫ

Аўтараў прывучалі пісьмаць прыблiзны сцэнарыі ў навадзі, што лым «апрацоўваюцца» ў час здымкі. Вось чаму ў Пастанове ЦК КПСС сцэнарнай праблеме ўдзельна вельмі вялікая ўвага, бо гэтую справу нельга далей пускчы на самамці і вёсці бескантрална. Тут патрэбна вялікая арганізатарская і творчая работа. Сцэнарныя аддзельнікі, якія існавалі да гэтага часу, не мелі паспрабаванае наладзіць. Зараз работа сцэнарных аддзельнікаў рахуецца перабудовай. На студыі «Беларусьфільм», які і на ўсіх іншых студыях, ствараецца рэдакцыйная калегія ў асноўным з пісьменнікаў, якім па душы сцэнарная творчасць.

Варта адзначыць, што сцэнарная праблема не нашай студыі аднаму рушыла наперад. Студыя аднаму цярпелі п'яць фільмаў і ў бліжэйшы час запустыць ў вытворчасць яшчэ не менш трох карцін.

Такога становішча на «Беларусьфільме» не было за ўсё гаспалявання гады. Новае кіраўніцтва студыі прыклала намаля намагаўня, каб вывесці сцэнарную справу з катастрофічнага прамышу. І ў многім гэтыя намаганні апрадвасіліся.

Рэдакцыйная калегія павінна цярпелі увесць час падрыхтоўкі ўзровень вытворчай загрузкі студыі, забеспячваючы яе новымі сцэнарыямі. Работа гэта выключна складаная. Бо ваіне не толькі, каб вытворцы канвеер студыі ішоў без спынення. Гэты канвеер, у першую чаргу, павінен выпускаць высока якасную прадукцыю. А для гэтага патрабуюцца не менш высока якасныя сцэнарыі. Наўрад ці пад сілу адной калегіі забеспячыць іх падрыхтоўку. Трэба, каб не дапамогу ёй прыйшла беларускія пісьменнікі, рэжысёры студыі, Саюз кінарэжысёраў БССР.

Бо як было раней. Многія рэжысёры лічылі, што сцэнарны аддзел павінен забеспячыць іх сцэнарыямі. У прынцыпе гэта было бязсмыслова і праміла, на практыцы ж атрымлівалася дрэнна. Рэжысёры часта адмаўляліся ад сцэнарыяў, падрыхтаваных аддзелам таму што яны не супадлі з іх творчымі крытэрыямі, і сцэнарыі асыдалі на паліцах, нягледзячы на ​​затрачаны час, грошы і творчую энергію аўтараў і рэдактараў.

Л. ГОЛУБ, кінарэжысёр, намеснік старшыні аргбюро Саюза кінарэжысёраў БССР

Відавочна, будзе больш правільна прыцягчы рэжысёраў да ўдзелу ў стварэнні сцэнарыяў, пачынаючы прама з тэматычнай заўвагі. Ва ўсякім выпадку рэжысёраў неабходна знамяць з кожнай тэматычнай заўвагі, каб з самага пачатку вызначыць, хто з іх «бачыць» і прымае тэму, задуму, а тым самым — і будучы сцэнарый.

А яшчэ было б лепш, калі б рэжысёры самі шукалі бліжэй сабе аўтараў ці іх літаратурныя творы, па якіх можна было ствараць сцэнарыі і фільмы. Толькі пры такіх умовах работа рэдакцыйнай калегіі будзе больш мэтазонараванай і прадукцыйнай. Без актывнага ўдзелу рэжысёраў у падрыхтоўцы сцэнарыяў калегія мала чым будзе адрознівацца ад сцэнарнага аддзела.

Гэта, разумеальна, не значыць, што калеті трэба ісці на поведзе густавай стыхіі рэжысёраў. Калегія павінна праводзіць прынцыповую рэпертуарную лінію, якая вынік з творчых заада Беларускай кінематоды.

На жаль, ужо ёсць факты, калі рэжысёрская прыкільнасць да таго ці іншага сцэнарнага парушыла рэпертуарную лінію студыі. Так з лямі карцін, што знаходзіцца цярпелі ў вытворчасці, няма амаль ніводнай, якая мела б неспарэдае дачыненне да жыцця беларускага народа.

Думаецца, што сцэнарная праблема павінна быць вельмі сур'ёзна абмеркавана на нашым рэспубліканскім з'ездзе, яно ў першую чаргу ад яе будзе ўсё нагоды і поспехі.

Але сцэнарная праблема — гэта не толькі, што калеті трэба ісці на поведзе густавай стыхіі рэжысёраў. Калегія павінна праводзіць прынцыповую рэпертуарную лінію, якая вынік з творчых заада Беларускай кінематоды.

На жаль, ужо ёсць факты, калі рэжысёрская прыкільнасць да таго ці іншага сцэнарнага парушыла рэпертуарную лінію студыі. Так з лямі карцін, што знаходзіцца цярпелі ў вытворчасці, няма амаль ніводнай, якая мела б неспарэдае дачыненне да жыцця беларускага народа.

Думаецца, што сцэнарная праблема павінна быць вельмі сур'ёзна абмеркавана на нашым рэспубліканскім з'ездзе, яно ў першую чаргу ад яе будзе ўсё нагоды і поспехі.

Такі ці прыблiзны так гучыць некалькі грубаватае рашысфройка гэтай, з дазволу сказаць, «творчы», узятый, дарчы, напрат з магазіна «модных плынуў» упадікаега буржуазнага мастацтва. З'яўленне на яе Захадзе нікога не здзіўляе. Там, дзе брудныя мехавіну, упрыгожаную ўтылам, ставіць вышэй за творы Рафаэля — няма месца пакланенню перад гармоніяй цэлага перад эстэтычнай дасканаласцю. Магальнаму распаду спадарожнічае маразм эстэтыч-ны.

Але некаторая частка і нашай творчай моладзі яшчэ жыве гэтую «модную» жвачку, імкнучыся перанесці чужое нам на нашу глебу. Я гавару аб той частцы моладзі, якая прыйшла ў мастацтва са школьнай парты (дэсацігодкі — істэ-гут кінематографіі — студыі) і не мае яшчэ за плычымі ні жывага баглы, ні вышараных ідэяў і эстэтычных крытэрыяў. Ёй яшчэ вельмі цяжка напоўніць свае творы жыццёвым зместам (жыцця ж яна яшчэ, па сутнасці, не ве- [Заканчэнне на 4-й стар.]

М. САВІЧ.

гадчик раённай аграхімічна-лабараторыі О. Простак, ступня раённага аддзялення гварыства па распаўсюджванні палітычных і навуковых ведаў Л. Марціновіч і іншыя. Калінікам спадабаўся такі вечарныя напразілі паказаць ім гэтую тэму фільм. Кінамеханіка выканаў іх прасьбу.

У вёсцы Пазарчыцы, дзе працуе М. Пракаповіч, паўстаўле рэальныя шчыткі, на якіх чытаюць вывешчаныя афішэ. Кінашкола класіфікацыя аб'ектаў каб былі кароткія апацэды, той ці іншы фільм. Апацэды як правіла, працую ў яго без корма. Нават капітальныя рамонт апаратуры М. Пракаповіч робіць сам.

У кінашколе заўсёды ўжо ходзяца панаменкі. Ужо дзевяць год няштатныя катэдраль працуюе вучанца Люба Пракаповіч. Дзевяціна заслужыла пагану назву.

Цяжка расказаць у гэтых рэках пра ўсё тое, што робіцца на стэцыянары. Нядаўна кінашкола Міхасю Цішавічу Пракаповічу прысвоена званне ўдарадна камуністычнага прапавядальніка.

У той дзень ён даў слова: дзевяць месяцаў выканаць давы план. І сваё слова стрмаў даў. 45-ю гадавіну Навастрыч вешчальнік ехавыя кіно сустрачаўся з дэсталяцыяй кінатрышч М. Пракаповіч выканаў гадавы план.

За дасягнутыя поспехі — я ўручаны каштоўны падарункі прайгравальнік. Таварышы ў рабоце дэпла вынашчалі свой сябра з працуючай перамогай.

Як хороша на душы, калі ты ўжо ў настрычкіну сустрэновы год! Такое дасягнута то, кі тым, што і дзя не можа прыжыць без гарызня, без клопатаў аб самым дарагім — савецкай чалавеку.

Уладзімір КОБРЫН
загадчык Старобінскага раён-
нага аддзела культуры

Карысны семіна

[illegible]

Смийн СЕЛЮКОУ,
загадчик Касцюковской
сельской библиотеки
Гомельского района

З клібанні вывезлі старога жсяндю ў хворы, не мог хадзіць, яны яго залі. У Дорак сабраў усіх у праваслаўную царкву і спалілі. У Першай жсяндю ў пісанні сказана: «Ён абыў глыбокае а жсяндю дэмы і ўвёў на свята цень жсяндю, паміраючы і знічае IX, рассейвае на ірвіце IX, адбірае розум у талю нарвіце IX ж блукае ў пустэльні, дэ дэмо, IX — стары чалавек, але ж жыве пасля гэтага маладоў...»

Пачаваў у артылерыстаў. Яны ілі венгерскі роз. Усе пачалі мары і дудуціну. Раптам напітан Сяргей

«Після» прийшло ад жонкі Ябланина, што ей цяпер няма чаго жыць, ася яна адна, хоча развітаца з татомі Пашы...» Усе прыціхлі; неўзаснулі. Мне не спалася. Я ўстаў, прася да газеткі і записав у книжачку старого ксяндза.

другі дзень, вярнуўшыся ў Мінск
ушы па Магілёўскай шацы, я ўгн
Грасцянец. Там заковвалі ў зямл
— мінскіх і прывезеных з Праг
Асуджаных прывозілі ў душагубні
ны, у якіх душылі людзей газам.

лі називали «тегана»; машини уда-
лі — кузау аборачова, скідюка
задучиню; новія машини называ-
ли «тегінтегана». Незадога да разгрі-
мецкае мавандаванне загалада высе-
рочны, абычч гаручы і спалі-
вадзіся абувечныя коці. Уцяня
гінтэа — хачелі спаліць ашошню
о забілі і абувечныя і хачелі
у іследзэа бугулі і хачелі
маленькую дзачучню, солі ру-
дэка валіся даскія рыднікі, дэ-
абубат, документи. І тады ішч
ні пра Майданек, ні пра Трэмблін-
Асвендзі. І стаю і не мог скр-
з мєсца, марна відзельч кляю м-
жика пра гэта пісца — яныя слоў.

ны салдаты, якія іштурмавалі на Мінскай машы акружаных немцаў, багасцяне. Здаецца, нідзе вайна не быў такой лютай. Увечары абалал машы в трупы ворагаў. Спятка не спадалі в влікі смурод.

Варуў з камандуючым пяхотнай дывізія генерал-лейтанантам Окснерам. Калі ўвечары палон, ён быў апракнуты в

А прав гадзіну паказаў пасведчака
паправаў, каб яго паслалі ў лагетра
спіраў. У адказенне ад іншых па
ён не сказаў, што ідэі, якія на
рэйхснер, трынятыя і рана ці позні
гучы. Я снітаў у ято пра Трасі
на адказаў: «Чаму вы ў мяне пра г
навец? Я асабіста дзяцц не забіва
айгралі бітву, а на пераможаны

лиця. Німецька армія заусідє ад
дасцидциллінаванасцю, і я в
маїх салдат у духу гонару...» —
перепрапуєня? — «Не хадєй гань
ванія — німецькі генералї не зда
єн з асалодаю выкурїу цыгарет
у!» «Мы апынуїєся у становїчїх ма
га народа — супраць нас вїєнїє
євї — Расїя і Амєрыка. Гєта пач
Давїда з дєума Галїлїамї...» У яг
євїстїєнїй выглад прєфєсєра-гуманї
тїєнїє, є сестрє, ятє їнд-є-євїє, євїє

«Гельвіцэр адказаў: «Усё, што ад-
ляжыць не на арміі, а на Гітлера».
Духавічкі арыштных генералаў з ім-
намі: «Ліа Баронежа вы ваявалі
у лагерах і пашанай пазіраў на маладога
генерала Івана Данилавіча сказаў з ус-
мехам: «Камандуючы корпуса генерал
Авдееў трымаў сябе больш аса-
бліва чым іншыя». А гэта ў сінце ваен-

...було вискачками...» Гельвіцер падпісав арот, які праз два тижні був надрукований у савецьких газетах, група німецьких журналістів виступила супротив фігури Гельвіцера. Тоді було зроблено у палоні але

1

У ПРАГРАМЕ— ЛІСТ І ДЭБЮСІ

Для дырыжораў чарговым канцэрце Дзяржаўнага сімфанічнага аркестра БССР быў запрошаны да нас з Масквы Віталій Катаеў, які выбараў для выканання творы двух геніяльных мастакоў — Ліста і Дэбюсі. Ці правяраюць паказ у адной канцэртнай праграме творчасці такіх знешне «роўных» аўтараў? Мне здаецца, правамернае. Дырыжор мае магчымасць раскрыць увесь дыяпазон свайго творчага «я» пры інтэрпрэтацы музыкі, азначальнаму характару кампазітараў: палымінага, страгнага Ліста і рафаэлевскай пінчотнага і часцей за ўсё задумана сумнага Дэбюсі. Гэтыя два вялікія музыканты ў сваіх творах адлюстравалі «не столькі чарныя прыроды, колькі пачуццё чалавека праз яго адносіны да прыроды».

Гаворачы аб канцэрце з твораў Дэбюсі і Ліста, не жадаючы сказаць пра гарачую любоў абодвух кампазітараў да Расіі, да яе музычнай культуры, іх шчырыя дружбы з вялікімі рускімі кампазітарамі. Калі праграмацыя музыкі Ліста мела ўплыў на творчасць рус-

кіх кампазітараў «кучкістаў» і французскага Дэбюсі, то ў сваю чаргу музыка Мусаргскага і Раўскага-Корсакава становіцца адбіткам на фарміраванні музычнай мовы і стылі гена французскага народа.

Выкананне ў мінулыя нядзелю нашым сімфанічным аркестрам пад кіраўніцтвам В. Катаева твораў Дэбюсі супала з юбілейнай датай — стагоддзем з дня нараджэння гэтага кампазітара. У праграму ўвайшлі яго накіроўны «Воблакі» і «Святы», прэлюдыя «Пасляпаўднёвы адпачынак фаўна», сімфанічныя трыціх-пэзма «Мора», Цикл-квартэты выканання гэтых твораў, які ў гэты музычны Дэбюсі, незалежна ад жанра, заключаецца ў тым, што іх варты іграць толькі так, як напісана ў аўтара, строга прытрымліваючыся яго ўказанняў і дамагаючыся філіграннай нюансіроўкі. Сапраўды, бадай што, няма іншага кампазітара (апрача Скрабіна), у якога былі б настолькі дэталёва прадуманы і вызначаны дынаміч-

Дырыжор В. Катаеў і саліст лаўрэат II Міжнароднага конкурсу імя Чайкоўскага І. Чэн-цзун (КНР).

весалясці; вось чаму ў зскізе «На моры ад свінтанія да поўдня» з пэзмы «Мора» вельмі «эманная» гуначасць даходзіла да непатрабнай разнастайнасці медных дукіх інструментаў і было мала «соннасці» ў тэзіс эпізодах «Дыялог ветру і мора» з той жа пэзмі.

Другім фартэп'янным канцэрце Ліста. Яго акампанімент вельмі гнуткі па руху, цудоўна адцягнуты фартэп'яна ў ансамблі, а аркестр выдатна гучаў у сольных эпізодах.

І ўсё ж у канцэрце гучаў дух Дэбюсі, адчуваўся не толькі мысленне геніяльнага кампазітара, але і водар яго музычных вобразаў. Дырыжор і выканаўцы ўзбагацілі сябе і слухачоў цудоўнай музычай. Што ж датычыцца некаторых недапрацовак, — дык яны з часам, пры паўторным выкананні гэтых твораў, знікнуць.

Калі праграма першага адцягнута, адчуваўся больш аб пачуццёвым, чым і пачуццёвым розуму чалавека і дырыжор пры гэтым раскрыў свой тонкі інтэлект, то другое — лістаўскае адцягненне — дае права гаварыць нам пра яркі тэмперамент нашага гаспа, пра яго ўменне ляпіць вобразы вялікай эмацыянальнай сілы. Выкананая ў канцэрце папулярная сімфанічная пэзма «Тасо» Ліста знайшла ў асобе В. Катаева добрага інтэрпрэта. Дырыжор вельмі добра супаставіў тры раздзелы пэзмы: «Скаржы», «Баль» (мелурэ) і «Трыумф». Усе вобразы сімфанічнага твора прагучалі маштабна без ілжывай слязілісці і непатрабнай пемпэнасці ў фінале.

Бліскава прайшоў сабе В. Катаеў і як акампаніатар салісту ў

І ўсё ж у канцэрце гучаў дух Дэбюсі, адчуваўся не толькі мысленне геніяльнага кампазітара, але і водар яго музычных вобразаў. Дырыжор і выканаўцы ўзбагацілі сябе і слухачоў цудоўнай музычай. Што ж датычыцца некаторых недапрацовак, — дык яны з часам, пры паўторным выкананні гэтых твораў, знікнуць.

Калі праграма першага адцягнута, адчуваўся больш аб пачуццёвым, чым і пачуццёвым розуму чалавека і дырыжор пры гэтым раскрыў свой тонкі інтэлект, то другое — лістаўскае адцягненне — дае права гаварыць нам пра яркі тэмперамент нашага гаспа, пра яго ўменне ляпіць вобразы вялікай эмацыянальнай сілы. Выкананая ў канцэрце папулярная сімфанічная пэзма «Тасо» Ліста знайшла ў асобе В. Катаева добрага інтэрпрэта. Дырыжор вельмі добра супаставіў тры раздзелы пэзмы: «Скаржы», «Баль» (мелурэ) і «Трыумф». Усе вобразы сімфанічнага твора прагучалі маштабна без ілжывай слязілісці і непатрабнай пемпэнасці ў фінале.

Бліскава прайшоў сабе В. Катаеў і як акампаніатар салісту ў

ВЫСТУПАЕ ТУРАЎСКІ НАРОДНЫ

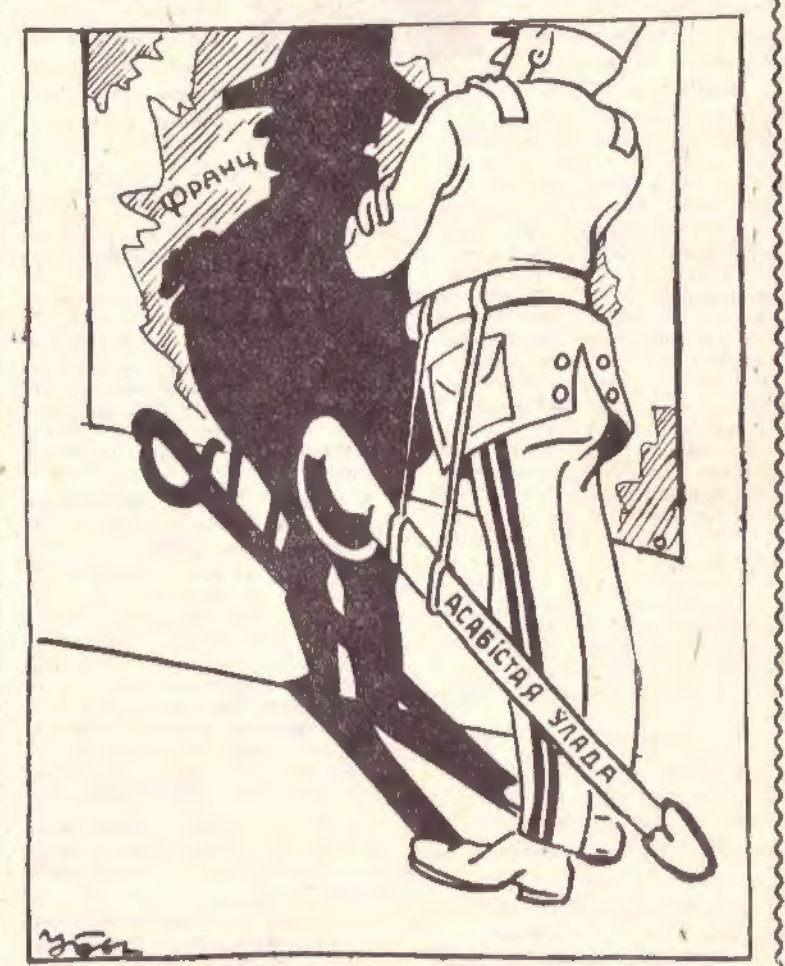
Глядзельная зала Жыткавіцкага раённага Дома культуры поўна людзей. Жыхары гарадскога пасёлка прыйшлі на канцэрт народнага хору Тураўскага Дома культуры.

Адкрываецца сесіяна. На сцэне — 50 самадзейных артыстаў у беларускім нацыянальным адзенні.

Канцэрт пачаўся выкананнем беларускай народнай песні «Між Дняпром і Сожа» у музычным суправаджэнні кіраўніка хору Міколая Бяспалава. Затым выканаўца беларускага жартунага песня: «Ой, дык жонка мая». Песні змяняюцца «Сібірскамі танцамі» у выкананні танцавальнага калектыву пад кіраўніцтвам Ніны Дамашкевіч.

Кожны нумар канцэрта глядзельцы адбараюць апладысментамі. Асабліва гарача яны апладыравалі самадзейнаму артысту Рыгору Амелішчыну, які з майстэрствам спяваў беларускае песню «Нёман» і сатырычныя куплеты.

І. НОВІКАЎ.

ЦЕНЬ НАД ФРАНЦЫЯЙ.

Мал. Ул. БАРАНОВСКАГА.

ІХ НОРАВЫ, ІХ МАРАЛЬ

КАЛІ НЕ УСЕ ДОМА

У звычайным жыцці талеркі лятаюць толькі пры сямейных скандалах і з'ява гэта мае строга абмежаваны характар. Але ў «вясільні, заходнім» свеце ўсё робіцца зусім іншым. Звернемся да фактаў.

Нядаўна ў Вісбодэне, цудоўным курорце ля паўночнага асяпення гора, адбыўся кангрэс УФО, у якім прынялі ўдзел каля тысячы уфалаў. Набырае сапокою, чытаць Заходні друк так тлумачыць, што гэта такое:

«Уфалагі — гэта людзі, якія не толькі вераць у талеркі, але і ў талеркі пелі, што аблятаюць Зямлю, але і самі прымаюць удзел у іх палётах».

Калі некалькі год назад ваенны міністр ЗША Джэймс Фарстол, спалохаўшыся «лятаючых талерак», выславаў у акна небаскроба, дык ён быў проста кажуць, вар'ятам. Але з таго часу навука уфалагі зрабіла даўняныя поспехі.

Растлумачым, што УФО гэта — скарочана назва «Unidentified Flying Objects» (г. зн. «Невызначаныя лятаючыя аб'екты» — С. К.). Цяпер кожнаму, хто сумняецца ў існаванні такіх аб'ектаў, прапануюцца «мноства» самых перахвалюючых фактаў:

1. «Лятаючыя талеркі», ці УФО маюць экіпажы, якія складаюцца з жыхароў планеты, ці ўрандаў — чалавечых істот з далёкіх светлаў.

2. Дзе такія істоты адрэкамендаваліся уфалагам — іх завуць «Кумар» і «Амтар».

3. Зорныя падарожнікі гавораць больш чым на 60 зямных мовах, але больш ахвотна яны гавораць на нямецкай мове.

4. У складзе экіпажаў «тадэрака», што прылятаюць з Марса і Венеры, ёсць таксама і жанчыны. Гэтыя жанчыны — высокага росту, у іх светлыя валасы і блакітныя вочы.

Адкуль гэта вядома? Вельмі проста — ад людзей, што ўстаўлялі ў імі ў кантакты. Не, не! Гэта не майстар пінжанаў Ленер і не яго супрацоўнікі! У ліку асоб, што мелі кантакты з «лятаючымі талеркамі», лічыцца гандляр збожжам Шмідт і гандляр электратаварамі Андэрсан з ЗША, хатняя гаспадыня Эрыка Вайндз з Голсара. Яны і паведалі кангрэсу ў Вісбодэне аб тым, які падарожнічалі ў «лятаючых талерках».

Напрыклад, Шмідт даслаў нават Паўночнага полюса, дзе ўбачыў савецкіх падарожняў, што займаліся там актывізмам і канскімі дзеяннямі. Вы толькі падумаеце, якія пільнасці!

Другі уфалаг, не жадаючы адставаць ад першых трох, што «мелі кантакты», паведамаў на кангрэсе, што, падаючы знакі

«лятаючаму аб'екту», зламаў сабе палец. (Пры гэтым быў пакаляваны менавіта палец, а не яго асцяліны ашчэп). Але гэты палец быў імгненна выцёкчы пры дапамозе прамежнай энергіі, пасланай з касмічнага карабля. Цудоўна, хіба не праўда?

Калі б я напісаў, што на кангрэсе накіравалі паліцэйскага, які неадкладна змясціў усіх удзельнікаў у дом для вар'ятаў, дык гэта было б адзінай хлуснёй у малым артыкуле. Я асцерагаюся сцяраджаць гэты ў сапраўднасці ў кангрэсе уфалагі прыняў удзел нават прафесар Гейтсінгскага ўніверсітэта, пра кангрэс зусім сур'ёзна пісалі ў навуковых часопісах.

Ну, што ж мы ўжо гаварылі, што Фарстол, спалохаўшыся «лятаючых талерак» выславаў у акна. Няма сэнсу ўтрымліваць ад гэтага і іншых вар'ятаў!

Марцін ГУНДТ.
3 часопіс
«Найс Лебен».

ШТО ЗНАЧЫЦЬ БЫЦЬ СУМЛЕННЫМ У ЗША

Нядаўна ў горадзе Лос-Анжэлесе адбыўся атамашыны, якія прыбірае смечце. Дуглас Джонсан у час работы знайшоў скрутак, у якім аказалася не больш, не менш як чвэрць мільёна долараў! Сумленны працягнуў, які прыняў увесь жыццёвы заробіток на хлеб сваёй працы, не мог стаць іншым, які здаць сваю знаходку ў паліцыю.

Фатаграфія Джонсана была змешчана ў многіх газетах, які выскарочылі ўчынак стаў вядомым усім.

І вось тут адбылося штось нечаканае. Дуглас Джонсан стаў... пемпэнашчым «свабоднага свету».

Калі б ён хоць быў бядою, яго маглі б палічыць проста дэмакам. Але Джонсан — негр. А прызнаны за негра такую якасць, як сумленнасць... Не, гэта ўжо знайшла! «Добрачынная» буржуазная газета Лос-Анжэлеса абрушыла на Джонсана град немешчан і эдэкаў. Урэшце на яго панеслі ярлык «самагара бязглузлага хлопца на свечы».

Гаспадар запаводзіў, што бедны прыбральнік смечцы псіхічна хворы і зволіў яго з работы. Але гэтага мало! Паліцэйскі партрэт Дугласа Джонсана ведае кожны, ён, каб набегнуць эдэкаў натоўпу хуліганства, можа выхадзіць з дому толькі ўночы. Калі Джонсан выдаткуе ўназагод, выдаткуе яму за знаходку, то застанецца перад парогам голаду і галечы. Такі трагічны лёс сумленнага чалавека ў «цы-

тадзі свабоднага свету». Такая цана сумленнасці за акіянам, дзе істэрным прага да нажывы падрывае маральныя ўстоі чалавечага грамадства.

ПРАЗ ІГОЛКАВАЕ ВУШКА

Упершыню ў гісторыі Аўстраліі грамадзянінам гэтай краіны прызначаны аўстралія - абарыген, які належыць да аднаго з плямёнаў, што населяюць паўночную тэрыторыю Аўстраліі. Для гэтага запатрабавалася разнае вярхоўнага суда тэрыторыі. Усе астатнія тэуменныя жыхары лічыцца «падпечнымі асобамі» і не карыстаюцца грамадзянінствам. Яны жывуць у спецыяльных аддзеленых рэзервацыях. Колькасць асоб тэуменна паходжання з іншых тэрыторый, якія атрымалі грамадзянства ў сваёй краіне, налічваецца пакуль што адзінаццаці.

ПАЛІЦЭЙСКІ І КАНТРАБАНДЫСТЫ

Нью-Йоркская паліцыя доўга і ўпарта шукала склад кантрабандных наркотыкаў. Нарэшце намаганні ахоўнікаў парадку ўдалося паспехаць: уклад наркотыкаў быў знойдзены. Ён аказаўся ў памішанні, дзе знаходзіцца... Федэральнае ўпраўленне ЗША па барабце з кантрабанды і гандлем наркотыкамі! Гандляр герман і індыйскі ладзавалі свой шмат на наверх вышэй за гэту ўстаю. Вось ужо сапраўды бяспечнае месца. Цікава, ці сапраўды паліцыя не ведала аб гэтым?

ГАЛОПАМ ПА ЕВРОПЕ

У ЗША пашыраны такі анекдот: нейкі амерыканец з Тэхаса робіць ваналісныя падарожнікі на рэактыўным самалёце. Ён тлумачыць: «У ілпэрашні момант мы прылятаем над Францыяй. Францыя гэта краіна...» Амерыканец перабывае: «Не будзем размяняцца на дробязі. Дастаткова называць кантыненты».

Гэты анекдот блізка да сапраўднасці. Многія амерыканцы робяць падарожжы па праграме, распрацаванай турэцкім бюро ЗША, якая так і называецца: «Еўропа за тры дні». У рамках гэтай «звышхуткавай праграмы» на наведанне, напрыклад, славуэта парыжскага Луўра адводзіцца... некалькі мінуць. Толькі адзін погляд на Венеру Мілоскую, такі ж беглы погляд на Монну Лізу... і галопа далей. Словам, «не будзем размяняцца на дробязі».

АДН.

Галоўны рэдактар Н. Е. ПАШКЕВІЧ.

Рэдакцыйны савет: І. А. АЗБУК, А. І. БУТАКОЎ, К. Л. ГУБАРЭВ, В. У. ІВАШЧЫН, А. М. МАРЦІНОВІЧ (адказны сакратар), П. Ф. ПРЫХОДЗКА, Р. К. САБАЛЕНКА (намеснік адказнага рэдактара), М. Г. ТКАЧОЎ, І. З. ШАРАКОЎСКІ, І. Б. ШАЦІЛА, Р. Р. ШЫРМА.

«Літаратура і мастацтва» выходзіць два разы на тыдзень: у аўторак і пятніцу.

Па гарадах Паволжы і Кубані, на малыяўнічых курортных іспытах Крым і Наўзаўне гастрольнае падарожжа Дзяржаўнага ансамбля танца БССР (мастацы кіраўнік А. Апанасенка).

У мінулыя суботу ансамбль пачаў свой новы сезон у Мінску. На здымку — Беларускае ўрадаўнае ў выкананні ансамбля. Фота Ул. КРУКА.

МАСТАЦТВО—МАЛАДОСЦЬ ДУШЫ

[Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.]

дае) і яшчэ цэлай аяцціль арганічнае гэтаму зместу выяўленню. Вось такія малыя людзі і хаваюцца за крыжыцы шчып эдакіх драматызацыяў, якія вызываюць іх ад чужага пазнання гармоніі ў жыцці і мастацтва. З іх аўсуна і чуюцца крыкі «дэлоў сюжэта» Таму што яны бясцільны стварыць яго.

Для стварэння глыбокай сюжэта патрэбна глыбокае бачанне жыцця, не гаворачы ўжо аб таленце і майстэрстве. Але ўся бядо ў тым, што сюжэт у нашым кінамастацтве аддадзены на водкуп зэўтаўным закравішчыкам. Яны знілі яго да бульварнай кінамастацкай чытанні, апазілі яго, і гэта выклікае законны пратэст. Сапраўды, такой «эмацыянальнасці» можна сказаць: «дэлоў! Але псеўданаватары выплюсваюць з вадой і дацця. Яны адмаўляюцца сюжэт, які прынцып ідэальна і творчай арганізацыі жыццёвага матэрыялу, які ідэальна пазнаваць, у якой ён вядзе размову з глядачом.

Не жаць, мы яшчэ не навучыліся ствараць ідэальна значныя і вострыя сюжэты ў нашых карцінах. Іншы фільм быццам бы і «закручаны», але ўжо з першых кадраў амаль можна прадугадаць яго канец. Такія карціны не прыносяць глядачу асалоды пазнання, угадвання нечаканасці праяўлення чалавечага характэру, чалавечых учынкаў і г. д. У нашым кінамастацтве яшчэ вельмі мала сюжэтаў, якія вынікаюць з псіхалагічных сітуацый, філасофскага асэнсавання жыцця. З гэтай прычынаю ўспамінаючы дэжэжыскаў карціны, сюжэты якіх былі цэлым пабудаваным на філасофскіх канцэпцыях мастацкай Між іншым, драматургію Дзюжнікі некаторыя таксама лічылі бясцэнна, разумоўны пад сюжэтам прымітыўнае сутыкненне і «закрутка» вонкаўскіх падзей. А прагрэсіўны амерыканскі фільм «Дэнацыяцы разгневаных мужчын» бліскава даказвае, што без усялякай знешняй сутыкненні можна ствараць вельмі напружаны сюжэт. Мы

начэжана ўбачылі, што для сюжэта не абавязкова знешняе дзеянне. А гэта ж таксама наватарства (без дукоссёў), што рухае наперад майстэрства сюжэта. — Мне чамусьці думаецца, што фільм «Чалавек ідзе за сонцам» створан у запале палемікі з сюжэтам. Мне глыбока імкнучы пазнаць запэў гэтага фільма, яго сонечная танальнасць, аргінальнасць рэжысёрскага і апэратарскага вырашэння. Але я не магу згадзіцца з яго палемічнай канцэпцыяй, калі аўтары дэманстравалі пагляджаючы сюжэтнай арганізацыі жыццёвага матэрыялу (калі не прымаць за сюжэтыўны прымам сам рух хлопчыка за сонцам).

Агульнавядома, што фільм, які кажуць, мае прайшоў на глядзчыні. Паклонікі гэтага фільма сцвярджаюць, што глядач быццам жыве, не дарос да разумення яго наватарскай сутнасці. Але сапраўднае наватарства, між іншым, заўсёды знаходзіцца вадрук у сэрцах мільянаў. Успамінаю карціны «Чалавек», «Дзюжнікі Балтыкі», «Мы з Крамнітаў», «Сустрачэнне», «Член урада» і многія іншыя кіна-творы 30-х гадоў. Для свайго ж часу яны таксама былі высока наватарскімі. Але яны адрозніваюцца ад сучаснага кінамастацтва, таму што народ прызнаў іх, узяў на сваё духоўнае ўзбавленне. Сённяшні культурны ўзровень савецкага народа значна вышэйшы за дзесяціны, і ўсё-такі масавы глядач не прыняў чалавека, які ішоў за сонцам, не ўзяў яго на сваё духоўнае ўзбавленне. Значыцца, наўрад ці можна тут гаварыць аб сапраўдным наватарстве, якое заўсёды звязана з новымі, у пэўнай чаргу, ідэальнымі адкрыццямі, з новым бачаннем жыцця, а не з фармальнымі выкрутасамі і завіхваннямі. «Чалавек ідзе за сонцам» — хутчэй цікавы эксперымент і не больш. Які эксперымент ён мае права на жыццё і ўвагу, але ўзяўшы яго на шчыт і рабіць этэлонам наватарства, на мой погляд, больш чым неабгрунтавана. І, бадай, шкодна. Шкодна таму, што гэта можа накіраваць навопыт-

ную творчую моладзь не па тым шляху пошукаў, па якім ідуць сёння, да прыкладу, казачны, маладыя рэжысёры Чухры, Хуцёў, Алаў, Неўмаў і інш., а на абочыну ад галоўнай магістралі.

РАЗМОВУ аб гэтым фільме я пачаў не выпадкова. На нашай студыі працуе цэлая значная група творчай моладзі. Яна таксама занята напружанымі пошукамі новага і ў гэтых пошуках таксама не пазбаўлена часам крайнасцяў. І ў яе асяроддзі нагледжуцца спробы кананізацыі гэтых фільмаў, зрабіць яго ледзь не сцягам. Зразумела ж будзе крыўда, калі прыхільнікі яго ахвяруюць у сваіх работах смелымі ідэальным пошукамі ў імя чыста фармальнага вырашэння. А такая тэндэнцыя ўжо намячаецца ў некаторых работах маладых рэжысёраў, апэратараў і мастакоў. Вельмі ўжо заўважана жаданне зрабіць уражанне незвычайным ракурсам, мудрагелістым размыццём асвятлення і ценю, падкрэсленай аргінальнасцю поваходаў і прэзедэў і г. д.

Нічога заганага ў гэтым няма. Чым ярчэй, вострэй, цікавей пабудаваны кадры, тым лепш для фільма. Важна толькі, каб гэта было падпарадкавана галоўнай і адзінай задачы — глыбокаму раскрыццю чалавечых вобразаў. Але, на жаль, такая падпарадкаванасць не заўсёды існуе. І трэба вельмі ўдумліва і цярпліва растлумачаць маладым таварышам неправяржальнасць некаторых іх захапленняў, папярэджаць надкрысцьцё даўно адкрытых амерыкаў. Многія ж, што некаторыя «наватары» напісалі на сваіх сцягах сёння, было ўжо гадзі 30-40 таму назад. Тады ж таксама змехаваліся на сюжэт, таксама лічылі яго штучнай пераходкай паказу свабоднага пачуцця. Дайшоў да таго, што пачалі ствараць так званыя «агіт-прапінды» — гібрід хронікі і мастацкага дамыслу. Не шчасце, гэтая мода вельмі хутка прайшла.

Было захапленне і літаратурна-мудрагелістымі сюжэтымі. Іх называлі тады «эмацыянальнымі». У іх было ўсё: і пафас, і лірыка, і віртуознае апісанне пачуццяў, эмоцый. Не было толькі таго, што можна было здымаць. Гэта пільны была настолькі моднай, што перад ёй не ўстаў нават Б. Пушкін. Па «эмацыянальным» сюжэту Ржэўскага ён паставіў тады свой самы нудны фільм «Просты выпадак» (вельмі добра жываецца), аб якім таленавіты рэжысёр з сумам успамінаў да апошніх дзён свайго жыцця.

Але і гэты чад хутка развясцё, калі ўсе ўбачылі, што кароль голя.

Як шкада, што сёння зноў пачалі паклоняцца гэтай каралю, які з'явіўся на старонках многіх сцэнарыяў ва ўвагу літаратурнай манты.

І «паток жыцця» быў калісьці. Але ён знайшоў сваё прапіннае рэчышча. Хто з кінамастацтваў старэйшых пакаленняў не памятае плённую дэнацыю «Кінавока», ці кіновока, які тады называлі стваральнікам новай плыні Дзігу Вертава, Эсфір Шуб і іншыя? Яны ж таксама выступалі за «паток жыцця», але паток яны шукалі ў самім жыцці, у рэальнай сапраўднасці. Толькі іх кінавока фіксавала не ўсё, што трапіла ў поле яго зроку, а найбольш характэрнае і тыповае для свайго часу. Так быў створан незвычайны дакументальны фільм «Тры песні аб Леніне», так былі створаны многія кінадакументы тых гадоў, якія паклалі пачатак высока грамадзянскаму жанру савецкай кінамастацтва.

Былі, нарэшце, і доўгія праходы і прэзедэў (у карцінах Дзюжнікі яны дэведзены да класічнага завіхвання), бы-

ВОСЕНЬ.

Фотаздым Ф. КУЧАРА.

«Літаратура і мастацтва» — орган Міністэрства культуры і правлення Саюза пісатэляў БССР. Мінск.

Адрас рэдакцыі: г. Мінск, вул. Захарава, 19. Тэлефоны: прыёмны рэдакцыі—3-24-61, нумарына галоўнага рэдактара—3-25-23, аддзела сапраўдара—3-25-25, аддзела літаратуры—3-22-04, аддзела мастацтва—3-24-62, аддзела культуры—3-22-04, выдавецтва—3-19-52, бухгалтэрыя—3-11-03.

Друкерня выдавецтва «Звязда».